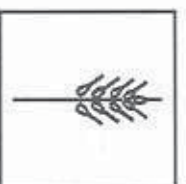

België - Belgique
P.B.
3960 BREE
12/2573

erica

driemaandijks contactblad
van de werkgroep
limburgse natuurgidsen v.z.w

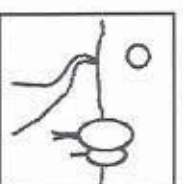
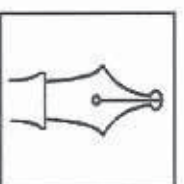
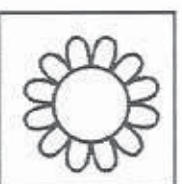

Janssens Jos

Dief Antenstraat 59

3500 Hasselt

juni 1998

dit is nummer 2
van de 26ste
jaargang

verantwoordelijke uitgever:

T. Dreesen

Neeroeterenstraat 53

3680 Opoeteren

kantoor van afgifte

Bree 01

Erica

26ste jaargang nr 2
Zomerummer 1998
van de Werkgroep

Limburgse Natuurgidsen VZW
Lid van Natuurbeschermingsactie
Limburg (NAL)

Voorzitter: Florent Van Brabant
Meerkoetsstraat 18
3530 Houthalen

Tel: 089/38 16 24

Secretaris: Jos Janssen
Dief Antenstraat 59
3500 Hasselt
Tel: 011/27 06 73

CVN-Limburg: Els Bijnen
Limnet-coördinator: Rik Libot
Groene Huis Bokrijk
tel: 011/23 27 66

Tijdschrift Erica
Samenstelling: Theo Dreesen
Neeroeterenstraat 53
3680 Opoeteren
Tel: 089/86 43 54

Ledenadministratie :
Cécile Ulenaers
Steenweg op Linde 66
3990 Peer
Tel: 011/79 13 84

Abonnementen:
200 fr te storten op
235-0010248-75
v/d Limburgse Natuurgidsen

Verantwoordelijke uitgever:
Theo Dreesen

Vooraf

Ondanks het ogenschijnlijke herfstweer van de laatste tijd sluipen we haast ongemerkt naar de langste dagen van het jaar. De zomer, tenminste de lange zomerdagen zijn er weer. Of het ook echt zomer wordt is nog de vraag.

Voor de werkgroep waren de voorbije maanden een vrij nerveuze periode. Om maar enkele discussiepunten te schetsen: het statuut van de natuurgids, onze relatie met het CVN, de drie lopende cursussen en de planning hiervan voor de toekomst. We moeten vaststellen dat onze werkgroep niet meer alleen het monopolie heeft om mensen te vormen die anderen rondleiden in de natuur. Er zal voor de toekomst alleszins naar een concensus moeten gezocht worden. Groot probleem is dat de naam 'natuurgids' niet beschermd is.

Een ander heet hangijzer is het statuut van de natuurgids. Door recente wettelijke ontwikkelingen, kan men bijvoorbeeld voor een geleide wandeling geen vergoeding meer ontvangen, tenzij men het statuut van zelfstandige aanneemt. Natuurgids en jurist, Christophe Vanderlinden heeft hiervoor een nota uitgewerkt, die in onze volgende afleveringen zeker zal besproken worden.

In de voorbije maanden overleed ook pater Landowald, een begrip voor de oudere gidsen in deze provincie. Als hulde aan deze priester-dichter-natuurbeschermers publiceren we hieronder een gedicht als zijn natuur-testament.

Een mooie en spannende zomer aan allen!

Theo

Ons hart ging open met ons oog

*Wij zijn gegaan om wat wij kenden
en toch niet kenden en aan wenden
te zien met ogen die nooit zagen
de zin der dingen rijp aan vragen.*

*Ons hart ging open met ons oog
om aan wat leeft zich gul te laven
zo mild geschonken van omhoog
en dankend om de zin der gaven.*

*Wij keerden weer, ons hart vol weelde
om nieuwe dingen die wij noemen
want groen blank weer de tak vol bloemen
met kleuren waar de zon door speelde.*

*Ons hart gevuld met schoon geheim,
geborgen als gevonden schat
maar open voor wie niets bezat
en zoch wat schuil gaat onder schijn.*

Lando Janssen o.f.m.

Vormingscursussen 1998

Het voorjaar zit er op en een hele reeks cursussen is al voorbij. Met wisselend succes overigens, al dan niet dankzij of ondanks het weer. De geologische uitstap in een helse regen was desondanks toch een succes, terwijl de uitstap voor vogelwaarnemingen in onderling overleg tussen de 4 kandidaten afgeblazen werd omwille van diezelfde openstaande hemelsluizen. Maar het was toen wel pas 5 uur in de morgen en je moet het toch wel erg zitten hebben om ondanks de gietende regen toch uit het warme nest te kruipen. *Château !*

Voor deze zomer is het aanbod wat beperkter maar toch nog ruim voldoende om er een keuze uit te kunnen maken. De volledige kalender vindt je uiteraard weer achter op het Erica-gedeelte van dit nummer.

Cursus IV: Grasland

Permanente begeleiders: Leo Thomassen

Grasland

21 juni, 9 uur

Parking

"De Maten" Genk

Moest deze Erica onverhoopt tijdig in je bus vallen, dan kan je op 21 juni nog terecht voor een grassenexcursie in Limburgs bekendste natuurreservaat "De Maten" in Genk.

Na het rivierengrasland van het Schulensbroek van 7 juni, is nu het Kempense grasland aan de beurt. Gids is Leo Thomassen.

Meebrengen: loep, peutenmaaldje, eventueel grassengids.

Einde rond 12u30.

Cursus IV: Natuurreservaten

Permanente begeleiders: Hugo Vanderlinden en Guido Pirotte

Reservaat

Zwarte Beek

zondag 28 juni

9 uur

Kerk Meldert

In deze cursusreeks staan nog twee reservaten op het programma. De bedoeling van deze cursus is een overzicht te krijgen wat Limburg op gebied van natuurreservaten te bieden heeft. De keuze van de drie gebieden was overeenkomstig hiermee gekozen: een in Haspengouw (Overbroek te Gelinden) dat op 24 mei aan de beurt was, een beekvallei in Midden-Limburg, dit van de Zwarte Beek, en een heidereservaat in de Kempen, nl. dit van De Teut in Zonhoven.

Deze heilighdommen in onze provincie, waar meer dan elders 'alles hangt samen' geldt, worden in al hun aspecten doorgelicht: landschap, geologie, fauna, flora, toekomst en bedreiging..

De uitstappen duren telkens van 9 tot 12u30 op zondagmorgen.

Reservaat

De Teut

zondag 12 juli

9 uur

Holsteenhoeve

Samenkomst:

Zwarte beek: Kerk van Meldert. Gids: Rik Vandergraesen

De Teut: Holsteenhoeve aan de Holsteenweg te Zonhoven. Gids:

Guido Pirotte

Cursus III: Zomerbloeiërs

Permanente begeleider: Hugo Vanderlinden

Zomerbloeiërs

Argonne
3-6 juli

Hier vrees ik, dat wie zijn ticket nog niet op zak heeft, ook ditmaal de triën gemist heeft. Vóór 1 mei namelijk wou Hugo weten wie hem wou vergezellen.

Het zal voor de spijthebbers een les wezen voor de toekomst. Snel reageren is dus de boodschap, zodra zo'n uniek aanbod in Erica verschijnt. Volgende keer beter. Misschien kan men op eigen houtje iets proberen, want het loont daar de moeite!

Cursus XIII: Plantendeterminatie

Permanente begeleider: Leo Thomassen en Hugo Vanderlinden

Er zijn plantenkenners die al wandelend links en rechts namen spuien van alles wat ze rond zich zien. Een blik op het nietige kleinood, vaak zonder te bukken, en de naam van het bloeiend onderwerp rolt te voorschijn. Bewondering van de omstaanders natuurlijk, want vaak blijkt die naam ook nog te kloppen. Nochtans zijn dit geen supermensen of helderzienden, ook zij zijn ooit in alle eenvoud met het madeliefje begonnen.

Deze cursus wil de basis leggen voor het op naam brengen van planten. Heeft men eenmaal de basisprincipes vast dan lukt de rest ook wel en hoeft men zich niet meer bij elk plantje neer te zetten en de dikke boeken boven te halen.

De cursus bestaat uit een 5-tal binnenlessen, waar aan hand van meegebracht materiaal determinatietechnieken worden aangeleerd. De eerste les, die intussen voorbij is, werd besteed aan het aanleren van de nodige terminologie. De 4 volgende lessen richten zich tot een bepaalde groep van planten waarmee men traditioneel veel problemen mee heeft.

De lessen gaan allen door op donderdagavond in het Groene Huis, van 19u30 tot 22u30.

25 juni: Zeggen

Na deze avond is het de bedoeling dat we van zeggen iets méér weten dan dat ze een driekantige steel hebben, wat overigens ook nog niet blijkt te kloppen.

Hiide Stulens zet ons op de goede weg.

6 augustus: Kruisbloemigen

Dit is een van verraderlijkste plantengroepen. Die dingen lijken toch allemaal zo op elkaar. Velen zijn zelfs zonder de vruchten (de hauwen of hauwtjes) niet op naam te brengen.

Bij **Bert Berten** zitten we in veilige handen.

20 augustus: Composieten

Zowat de moeilijkste groep van de bloeiende planten. De meesten bloeien in volle zomer als een mens zoveel andere dingen aan zijn hoofd heeft. En als die nu eens wat gevarieerder kleuren hadden dan meestal geel.

Met **Lily Gora** komen we hier ook wel uit.

3 september: Varens

Moeilijk is in deze plantengroep zelfs een eufemistisch woord, gewoon onbekend is hier meer op zijn plaats. En er blijkt keuze te over om zich te vergissen.

Bert Berten zal er een hele klus aan hebben om de nevels te doen wijken.

Cursus X: Paddestoelen

Permanente begeleider: Chris Demarnette

De tijd dat paddestoelen exclusief voorbehouden waren voor het najaar is wel voorbij. Als men de kalender van Mycolim bekijkt ziet men wel wat anders. Het is toch even schrikken als men in juni, als de zomer en de vakantie nog vol voor de deur staan, men reeds met informatie over komende paddestoelen-excursies wordt overspoeld.

Maar men begint er in deze vormingscursus toch tijdig aan. Vanaf eind augustus trekken de liefhebbers reeds de bossen en velden in op zoek naar het eerste grote aanbod van fungi.

Deze cursus bestaat uit 4 determinatie-avonden en 3 excursies. De begeleiders ervan zijn het kruim wat Limburg op mycologisch vak op 't ogenblik te bieden heeft.

Determinatie-avonden

Donderdag 27 augustus	Telkens van 19u30 tot 22u30
en	in het Groene Huis te Bokrijk
Donderdag 17 september	

Paddestoelen-excursie

zondag 20 sept
9 uur

Lesgever voor beide avonden is Luc Lenaerts. Voor het begeleide veldwerk hebben de samenstellers weer voor 3 verschillende plaatsen gekozen in de provincie: het westen, het midden en het noorden, om de voorwaarden voor een grote diversiteit aan paddestoelen te creëren. Deze diversiteit waarborgen is wat anders, daarvoor moeten de klimatologische omstandigheden ook nog meezitten.

Kerk Lummen

Gids voor deze eerste uitstap is Hugo Vanderlinden, succes gegarandeerd dus. Meebrengen: laarzen, loep, paddestoelengids. Einde tegen 12u30

Cursus X: Spinnen

Permanente begeleider: Luc Crèvecoeur

Excursie

zond. 13 sept
9 u De Maten
Genk

Araeologie oftewel spinnenstudie is niet bepaald het terrein waarop de gemiddelde natuurgids zich beweegt. Verder dan de wetenschap dat een spin 8 poten heeft en tot een aparte klasse onder de diersoorten behoort reikt onze kennis meestal niet. Nochtans beschikken wij in deze provincie over een groepje araenologen die tot ver hierbuiten hoog aangescreven staan.

Determinatie-avond

dond. 24 sept

Logisch dus dat we de studie van spinnen niet tot een jaar beperken en ze ook dit jaar weer in het cursusaanbod opgenomen hebben, in de hoop dat er links of rechts weer een witte raaf gevonden wordt die de araeologe microbe besmet wordt en het beperkte groepje gaat versterken. Afgezien daarvan is het toch goed dat de modale natuurgids ook iets meer weet van dit onderdeel in de natuur. We doen het in 2 fasen: eerste een uitstap voor het veldwerk, en daarna een determinatieles en een evalueren van het veldwerk in het Groene Huis. Gids en lesgever in beide gevallen is Luc Crèvecoeur.

Achteraf bekeken

Geologie uitstap 26 april 1998.

*De dag begon onder
een slecht gesternte:
een telefoontje op
zaterdag bracht de
traditionele four in de
aankondiging aan het
licht: twee
verschillende
tijdstippen die als
vertrekur stonden
aangegeven. Het was
dan ook met een
benepen gevoel dat we
onder een grauwe
hemel naar Riemst
reden, op een tijdstip
dat ergens het midden
hield tussen de twee
aangegeven
vertrekuren. Het bleef
goddank bij enkele
vernietigende blikken
en een meewarig lachje
van de 25 aanwezigen.*

Een verslag van een geologische uitstap is voor de leek- en verslaggever sowieso een nachtmerrie. Maar vermits niemand zich geroepen voelde, heb ik links en rechts wat moeilijke woorden opgetekend. Foute spellingen, verkeerde geologische perioden, een omgekeerde laag, een paar miljoen jaren eraast, een verwisselde locatie, het weze mij vergeven. Ik zal er nooit een kei in worden, het zij zo. We gingen op pad.

In een jiltempo werd de eerste noodzakelijke afstand overbruggd en voor ieder goed en wel wakker was, stonden we op de parkeerplaats bij de stuwdam van Eupen, het begin van onze tocht door de vallei van de Vesder. Aan de hand van geologische kaarten werd een overzicht gegeven van wat ons vandaag te wachten stond. De plaats waar we ons nu bevonden was purper ingekleurd: zowat de oudste gesteenten van België, Cambrische lagen van zo'n 600 miljoen jaren oud, komen hier in een anticlyne aan de oppervlakte. De kaarten werden opgeborgen en prompt werden de regensluizen opengezet, en dit voor de rest van de dag. Deze 'Dag van de Aarde' zou een 'Dag van de natte Aarde' worden.

Naast het stuwmeer bekeken we die oudste lagen: harde kwarsieten afwisselend met zachtere schiefers, ooit afgezet in diepere zeeën. Aardbevingen deden de bovenliggende zandlagen afschuiven en brachten de kwarsieten aan de oppervlakte. In een ware storbuï vluchten we naar een overdekking van het bijliggend gebouw waarvan de muren in lokale steen waren opgetrokken.

Volgende stopplaats was de 1 km lange en 150 m dikke **kalksteenlens van Baelen**, een variant van de rode marmer die we twee jaren geleden bij Nîmes zagen. Deze site is uniek, vertelde Roland, laaiend enthousiast en ongevoelig voor de gietende regen. Deze kalksteen is opgebouwd uit crinoiden (zeelies). Het zijn fossiele riften zonder koralen uit het fameniaan.

Voorts ging het, bergop naar het prachtige Limbourg, ooit residentie van de hertog van de gelijknamige heerlijkheid. Limbourg is een groot geologisch museum, waar alle mogelijke materialen uit de wijdere omgeving verwerkt zijn in huizen en bestrating. Voeg daarbij een prachtige verzameling voordeuren op het stadsplein. Het stadje is gebouwd op psammiet, de zandsteenbanken uit de Condroz. Vanaf het kerkpleintje heeft men (bij beter weer als vandaag) een schitterend zicht op het omliggende boccegelanderschap. De kerk zelf valt wat tegen, maar de rest van het dorp is een schatkamer. Iedere steen heeft zijn geschiedenis en Roland kende die ook nog, zodat we min of meer kruipend van dorpel tot dorpel, van steen naar steen, toch uiteindelijk in een café belandden, waar de vloer, zoals het hier hoort, uit roze kalksteen bestond. Maar er was vooral hete koffie en soep om de verkleumde mens terug tot leven te brengen.

Gesterkt, verwarmd en gelaafd, kregen we in de gauwe nog een les in fossiele vondsten, door Roland persoonlijk gedaan en op naam gebracht. Intussen was het gedaan met stortregenen en viel het water nu gewoon met bakken uit de hemel. De volgende halte in eengrote plas naast de weg bij Stembert toonde ons de blootgelegde fossiele brachiopoden en gonioteden (door Hugo oneerbiedig hoekeige t..ten genoemd).

In colonne werd vervolgens getracht Verviers te door kruisen, maar dat liep mis. De laatste raakten de eersten kwijt en vermits er geen klare afspraken gemaakt waren over de volgende stopplaats, sloegen de laatste de weg naar huis in. Maar o wonder, in een Vesperbocht bij Pepinster vond men elkaar weer. Een klim en een afdaling voerde ons door een geologische dwarsdoorsnede van de Vespervallei. Onderaan de kalksteenondergrond met korallen uit het Franiaan, daarboven de schiefers met de brachiopoden en daarop de psammiet zandsteen uit het Bovenfaniaan. De steile afdaling voerde ons naar de oever van de Vesper, waar Roland ons een laag met obolisch ijzererts toonde, niet meer dan 50 cm dik, door hem en zijn studiegenoten hier ontdekt. Het zijn minuscule bolletjes op harde steen, waarvan de oorsprong niet zo duidelijk was. De door hen ontwikkelde theorie voert deze laag terug naar neergedwaarde as van vulkanische oorsprong. Vermeldenswaard is zeker dat deze wandeling plaatsvond in een schitterend voorjaarsbos, en dat de regen langzaam verminderde.

Een verdere stop te Nessonvaux toonde ons conglomeraten, langs een drukke verkeersweg.

De laatste halte was aan de bronnen van Chaudfontaine, waar de drie publieke bronnen droooggelegd waren en waar, volgens insiders, meer bronwater verkocht wordt dan de bestaande productiebronnen kunnen produceren. Volgens de pancarte komt het regenwater hier, na een 35 jaar durende tocht via breuksystemen tot 1500 m diepte, verwarmd tot 36,6°, terug aan de oppervlakte.

Deze uitstap was in handen van een ongehoorlijk stel geologen, die elkaar wonderwel aanvulden. **Roland Dreesen** is de zuivere wetenschapper met fenomenale kennis. Stop hem een willekeurige steen in de hand en hij is vertrokken voor een lang betoog, waarbij hij met stijgend ongelooft de bende analfabeten - natuurgidsen bekijkt, terwijl hij toch vreselijk zijn best doet om het zo begrijpelijk mogelijk te maken. **Frans Keijers** is de wetenschapper-leraar die gewoon is om deze moeilijke materie over te brengen op een onwilling of onkundig publiek. **Paul Denis** is dan de wetenschapper die zijn kennis in een breder perspectief plaatst: begroeiing, woningbouw, landbouw worden erbij gehaald om het in onze hardleerse koppen te laten doordringen.

Ontzettend bedankt alle drie, het zal zich misschien ooit lonen. Of om in de stijl te blijven: guttura cavet lapidem.

TD

Vormingsexcursie: KEVERS

zondag 5 april 1998

Misschien stond deze activiteit iets te vroeg op het jaerprogramma. De te laat ingetreden lente had nog niet alle kevers wakker gemaakt. Marleen was wel wakker en was erbij.

Gids: Luc Crèvecoeur

Weer: 9 graden - zeer fris met maartse buien en aprilse grillen.

Plaats van afspraak: Station van Bokrijk

Luc heet iedereen welkom en deelt mee dat gezien het koude en natte weer er op kevergebied niet erg veel te ontdekken zal vallen, maar toch tovert een van de deelnemers enkele potjes met kevers en andere insecten te voorschijn.

Tijdens de wandeling maken we kennis met een aantal 'vangmethoden' voor het verzamelen van insecten: de witte paraplu en een zeef-netje.

Enkele wetenswaardigheden:

- * *springstaarten* zijn voedsel voor veel kevers
- * waar *mieren* in de buurt zijn, zijn normaal niet veel kevers te vinden.
- * *pissebedden* zijn geen insecten maar behoren tot de kreeftachtigen.
- * Veel insecten hebben geen Nederlandse naam, zoals de kever die Luc behendig uit een berkenzwam peutert.

Andere waargenomen soorten waren onder meer:

Snuikkevers

Kortschildkevers

Aaskevers

Loopkevers (te herkennen aan de haren op de

sprieten)

Spiegelloopkevers

Kniptorren

Duizendpoten

Miljoenpoten

Berkenwansen

Hooiwagens (zijn geen spinnen in de echte zin van het woord omdat kop en lijf 1 geheel vormen)

Kakerlak

Lieveheersbeestjes

En verder nog een *wolfsspinn*.

De wandeling eindigt tegen twaalf uur met, zoals u merkt, voor de leek toch aan aantal interessante waarnemingen.

M Ak.

Vormingsexcursie: VOGELS

Zondag, 20 april 1998 aan de sluis te Linkhout.

Als het weer wat

meezit, en het

vertrekur is ook voor

normale mensen

haalbaar, dan heeft

zelfs Rik een trouw

publiek Zelfs 6

vrouwen werden

gesignaleerd,

waaronder onze

Marleen. Zij zag dat

het goed was.

Gids: Rik Libot

Weer: Zonning tot zeer licht bewolkt - 9 tot 13 graden.

Met een zestiental vogelliefhebbers komen we om 9u. samen aan de kerk van Schuilen. Onder de deelnemers, 6 vrouwen die zich voor vogelstudie interesseren.

Rik heet iedereen welkom en stelt voor om met de wagen naar de sluis van Linkhout te rijden omdat we van daaruit de meeste kans hebben op het grootste aantal waarnemingen.

De vertrekplaats aan het Schuilen meer ligt in het westen van Limburg en is tevens het laagste punt van de provincie. In een grote kom komen beken en rivieren samen, als de Herk, de Demer, de Gete, de Velp, de Mangelbeek, ... dit gebied was van oudsher een nat en moerassig gebeid. De bodem is zandig tot zand-lemig op een ondergrond van klei, waardoor het overtoillige water niet kan indringen. Toen de steden Diest en Aarschot, die ook in deze kom liggen zich uitbreidden, dreigde er vaak overstromingsgevaar. Daarom werden in het Schuilenbroek overstromingskommen aangelegd, die tijdens de winteroverstromingen volliepen en slijb afzetten. Tijdens de zomers droogden deze weilanden op en werden

Wie een Internet-aansluiting bezit, heeft daarmee een immens gebied van informatie tot zijn beschikking. Al 'surfend' op wetenschappelijke sites pluk ik me er soms wat interessante informatie uit.

In een van de volgende nummers geven we een lijstje van interessante sites voor natuurgidsen, voor zover we ze tegenkwamen. Wie nog over zulke lijstjes beschikt mag ze altijd aan de redactie doorspelen.

Als voorbeeld kozen we voor deze eerste keer een kort algemeen artikel over 'El Niño'.

De droogte in de Sahel, bosbranden in Indonesië, zachte winters, het zou allemaal de schuld van dit klimatologisch fenomeen zijn.

Maar er is over dit onderwerp oneindig veel meer te vinden voor wie het interesseert, met foto's, tabellen en kaarten. (Gewoon 'Niño' intikken op een zoekmachine van Internet)

El niño

In het gebied van de equatoriale Stille Zuidzee komt in de loop van sommige jaren een sterke warme stroming in de oceaan op gang, die van invloed is op het weer in grote delen van de wereld, waaronder ook Europa. Dit verschijnsel wordt "El Niño" (het kerstjongetje) genoemd, een benaming die vissers in Peru hebben gegeven. Eigenlijk bedoelen zij daarmee het warme water dat steeds in januari voor de kust van Peru verschijnt en dat daar een einde maakt aan het visseizoen.

Onregelmatig, maar gemiddeld eens in de drie à vier jaar leidt "El Niño" tot zo'n uitgebreide en sterke verwarming van het oceanewater, dat de hele atmosfeer daar gedurende langere tijd mee te maken krijgt. Delen van de wereld krijgen dan uitzonderlijk weer, zoals droogte in Indonesië, de Filipijnen en Australië, hevige regenval in delen van Amerika en extreme temperaturen. Voor de economie, vooral landbouw en visserij, heeft dat grote gevolgen. Zo is berekend dat een krachtige "El Niño" in het begin van de jaren tachtig wereldwijd een schade van 8,2 miljard dollar heeft veroorzaakt.

De grote veranderingen in de zeewatertemperatuur zijn ook van invloed op de straalstroom, een zeer sterke luchtstroom op ongeveer 10 kilometer hoogte, die in veranderlijke kracht door de atmosfeer slingert. De straalstroom beweegt zich ook over het Noordelijk Halfrond en vormt een belangrijke aanvoeroute van hoge- en lagedrukgebieden. De richting en sterkte van deze wind hoog in de atmosfeer is van groot belang voor het weer ook in Europa.

Een uitzonderlijk sterke "El Niño" deed zich voor in 1982 en 1983 en ook in 1987 was de stroming goed ontwikkeld. De meest recente "El Niño" begon in de loop van 1991. Het bleek een hardnekkige: eind 1992 leek de warme stroming af te nemen, maar in het voorjaar van 1993 keerde die weer terug.

Pas eind 1993 en begin 1994 was de toestand vrijwel normaal. Eind 1994 begon een nieuwe warme periode, maar niemand had verwacht dat die "El Niño" maar zo kort zou duren en dat het zo snel de andere kant op zou gaan. De equatoriale Stille Oceaan was tot begin 1997 kouder dan deze in jaren is geweest, maar inmiddels is het water hier weer flink warmer geworden en lijken we aan het begin te staan van een nieuwe warme periode.

Waren er in de jaren tachtig een paar duidelijk sterke "El Niño's" afgewisseld met koudere periodes, in de jaren negentig vertoont de warme stroming een aarzeland gedrag met een steeds weer beginnende "El Niño", die daarna weer verdwijnt en vervolgens weer opkomt. Onderzoekers zien dat gedrag als een signaal van het versterkte broeikaseffect, maar zeker is dit nog allerm minst.

Harry Geurts
28 mei 1997
KNMI Nederland

Vormingscursussen

Georganiseerd door de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen en LKONA

5/06/98

Onderwerp	Datum 1998	Uur	Activiteit	Plaats	Afspraakplaats	Begeleider	Gids/lesgever	Samenwerking LKONA
I Planten aan de kust	5-7 juni	9u00	Studie en determinatie	Nieuwpoort		Hugo Vanderlinden	Bert Berten	Plantenwerkgroep
II Zomerbloeiërs	3-6 juli	6u00	Studie en determinatie	Argonne WE		Hugo Vanderlinden	Hugo Vanderlinden	Plantenwerkgroep
III Planten in de winter	zo 15 feb zo 15 maa	9u - 12u30 9u - 12u30	Determinatie-excursie Determinatie-excursie	Hochterbampd (Lanaken) Maasuijterwaarden	Kerk Neerharen De Wissen (Stokkem)	Amelie Wattez Amelie Wattez	Armand Janssen Armand Janssen	Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep
IV Grasland	zo 14 juni zo 21 juni	9u - 12u30 9u - 12u30	Determinatie-excursie Determinatie-excursie	Schulensbroek (Herk-de-Stad) De Maten (Genk)	Kerk van Scholen Parking Maten Slagmolenstraat Genk	Leo Thomassen Leo Thomassen	Leo Thomassen Leo Thomassen	Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep
V Orchideeën	zo 31 mei	9u - 17 u	Determinatie-excursie	St. Pietersberg	Kerk van Eben	Hugo Vanderlinden	Hugo Vanderlinden	Plantenwerkgroep
VI Geologie	zo 26 april	8u - 17 u	Excursie		Afrit 32 Genoelselderen (parking Meiklokje)	Paul Denis	P. Denis / F. Keijers R. Dreesen	Werkgroep Geologie
VII Spinnen	zo 13 sep do 24 sep	9u - 12u30 19u30 - 22u30	Determinatie-excursie Binnenles determinatie	De Maten (Genk) Groene Huis Bokrijk	Parking Maten Slagmolenstraat Genk Groene Huis	Luc Crèvecoeur Luc Crèvecoeur	Luc Crèvecoeur Luc Crèvecoeur	Insectenwerkgroep Insectenwerkgroep
VIII Vogels	zo 19 apr zo 3 mei	9u - 12u30 5u - 8u30	Studie watervogels Studie vroege vogels	Schulensbroek (Herk-de-Stad) De Maten (Genk)	Kerk van Scholen Parking Maten Slagmolenstraat Genk	Rik Libot Rik Libot	Rik Libot Rik Libot	Vogelwerkgroep Vogelwerkgroep
IX Mossen	vrij 16 okt zo 25 okt	19u30 - 22u30 9u - 12u30	Binnenles determinatie Determinatie-excursie	Groene Huis Bokrijk Bosbeek As	Groene Huis Nieuwe kerk As	Paul Hubert Paul Hubert	Jan Verstraeten Jan Verstraeten	Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep
X Paddestoelen	do 27 aug do 17 sep do 15 okt do 19 nov zo 4 okt zo 11 okt zo 20 sep	19u30 - 22u30 19u30 - 22u30 19u30 - 22u30 19u30 - 22u30 9u - 12u30 9u - 12u30 9u - 12u30	Binnenles determinatie Binnenles determinatie Binnenles determinatie Binnenles determinatie Inventarisatie-excursie Inventarisatie-excursie Inventarisatie-excursie	Groene Huis Bokrijk Groene Huis Bokrijk Groene Huis Bokrijk Groene Huis Bokrijk De Teut (Zonhoven) Lozerheide Lummen	Groene Huis Groene Huis Groene Huis Groene Huis Holstenhoeve (Holsteenweg) Kerk van Kaulille Kerk van Lummen	Chris Marneffe Chris Marneffe Chris Marneffe Chris Marneffe Chris Marneffe Chris Marneffe Chris Marneffe	Luc Lenaerts Luc Lenaerts Luc Lenaerts Jos Teurlinx Luc Lenaerts Jean Vangrinsven Hugo Vanderlinden	Mycolim Mycolim Mycolim Mycolim Mycolim Mycolim Mycolim
XI Natuurreservaten	zo 24 mei zo 28 juni zo 12 juli	9u - 12u30 9u - 12u30 9u - 12u30	Inventarisatie-excursie Inventarisatie-excursie Inventarisatie-excursie	Overbroek (St.-Truiden) Zwaarte Beek (Lummen - Meldert) De Teut (Zonhoven)	Kerk van Gelinden Kerk van Meldert Holstenhoeve (Holsteenweg)	Hugo Vanderlinden Hugo Vanderlinden Guido Pirotte	Roger Haubrechts Rik Vandergrasen Guido Pirotte	Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep
XII Voorjaarsbloeiërs	zo 10 mei zo 17 mei	9u - 12u30 9u - 12u30	Determinatie-excursie Determinatie-excursie	Elsloo (Nederland) Alden Biezen (Rijkhoven - Bilzen)	Bu30 E314 Houthalen Carpoolparking Parking Alden Biezen	Els Bijnens Els Bijnens	Hugo Vanderlinden Hilde Stulens	Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep
XIII Plantendeterminatie	do 14 mei do 25 juni do 6 aug do 20 aug do 3 sep	19u30 - 22u30 19u30 - 22u30 19u30 - 22u30 19u30 - 22u30 19u30 - 22u30	Binnenles terminologie Binnenles zeggen Binnenles kruisbloemigen Binnenles composieten Binnenles varens	Groene Huis Bokrijk Groene Huis Bokrijk Groene Huis Bokrijk Groene Huis Bokrijk Groene Huis Bokrijk	Groene Huis Groene Huis Groene Huis Groene Huis Groene Huis	Leo Thomassen Leo Thomassen Hugo Vanderlinden Hugo Vanderlinden Hugo Vanderlinden	Lily Gora Hilde Stulens Bert Berten Lily Gora Bert Berten	Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep Plantenwerkgroep
XIV Insecten (Kevers)	do 26 maa zo 5 apr	19u30 - 22u30 9u - 12u30	Studie Excursie	Groene Huis Bokrijk Visvijvers Bokrijk	Groene Huis Parking station Bokrijk	René Martens René Martens	Luc Crèvecoeur Luc Crèvecoeur	Insectenwerkgroep Insectenwerkgroep

Deelnemen aan deze activiteiten is gratis, wel inschrijven (tot 1 week voor de aanvang van de activiteit)

Groene Huis Bokrijk. Tel 011/23.27.66 Fax 011/23.52.85

de kiezelgroeve om de natuur-ontwikkeling bij te sturen. Op deze manier heeft het "**Bijen- en insectencentrum De Lietenberg**", zoals het centrum nu heet, een grote variatie in biotopen voor insecten gecreëerd.

Ondertussen loopt er een fietsroute van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland langs het centrum, zodat er in de toekomst steeds meer bezoekers te verwachten zijn.

Maar de allerbelangrijkste boodschap die men in de Lietenberg naar het grote publiek wil verspreiden is "Respecteer de natuur met al haar schepselen, zelfs als dat insecten zijn!" Hetgeen gewis een zeer moeilijke opgave is. Vooral de volwassenen nemen een destructieve houding aan tegenover insecten, terwijl de kinderen gemakkelijker te motiveren zijn om insecten met respect te behandelen. Zoals in elk goed centrum zijn er altijd handen tekort om groepen te begeleiden of om mee te helpen met de opbouw van het centrum. Gidsen die zich groepen voelen of geïnteresseerd zijn in de werking van de Lietenberg kunnen contact opnemen met mij op het Groene Huis, ofwel rechtstreeks de Heer Raymond Lambie aanspreken op tel n° 089/716445.

Het Heempark te Genk

Het Heempark is 17 jaar geleden ontstaan als een unieke samenwerking tussen de gemeente Genk en mensen uit de natuurvereniging. Vanaf het prille begin werden er instructieve tuinen aangelegd. De begeleiding en het onderhoud van deze tuinen gebeurde oorspronkelijk enkel door vrijwilligers. Zo'n tiental jaar geleden begon men met een gerichte NME-aanpak naar de omliggende scholen toe. Een concept dat onmiddellijk aansloeg bij het Genkse basisonderwijs. Thans hebben de meeste basisscholen geregeld activiteiten in het centrum. In de loop der jaren groeide eveneens de bezetting van het Heempark en werd de totale infrastructuur uitgebreid, zodat er nu naast de prachtige tuinen gebruik kan gemaakt worden van een goed gevulde bijenhal, een houtoven, een neerhof, een overdekte buitenkas, een speeltuintje, ...

De instructieve tuin is onderverdeeld in verschillende secties :

- Een tuin met veldgewassen, waarin de meest voorkomende graansoorten staan.
- Een biomoeistuin met hierin de mooiste groenten zonder gif te spuiten.
- Een tuin met keukenkruiden, wellicht de meest geurige van allemaal.
- Een tuin met industrieplanten, die bruikbaar zijn in productieprocessen.
- Een tuin met geneeskrachtige kruiden.
- Een insectentuin, waarin vlinders en andere insecten zich thuis voelen.
- Een bessenhoek met vele inlandse soorten.
- Een bloemenborder, waarin je de mooiste bloemen aantreft.
- Een bijentuin, waar de bijen zich goed doen aan nectar.
- Een varenhoek, met een mooie collectie inlandse soorten.
- Het moerasje met allerhande prachtig bloeiende moerasplanten.

Buiten de tuinen zijn er ook nog de groene biotopen die elk op hun eigen manier beheerd worden. Ieder jaar maken we dan de paddenoverzetactie mee, waardoor een duizendtal amfibieën gespaard worden van het snelle verkeer. Onnodig te vermelden dat de Natuur- en Milieu-Educatie in dit centrum zich vooral toegelegd heeft op schoolklassen.

Sinds kort heeft men beslist om de begeleidingen zo veel mogelijk over te laten aan de eigen leerkrachten of aan natuurgidsen. Daarom herschijft men het totale educatieve aanbod, zodat de leerkrachten zelfstandig hun klassen kunnen begeleiden. Er zullen echter steeds activiteiten zijn waarbij zoveel parate kennis vereist is dat de meeste leerkrachten afzien van eigen begeleiding. Om deze reden is ook dit centrum steeds op zoek naar natuurgidsen die groepen kunnen en willen begeleiden. Heb je interesse, reageer dan onmiddellijk bij mij op het Groene Huis ofwel op het Heempark, tel. 089/309845.

Rik Libot
Groene Huis - Domein Bokrijk 3600 GENK.
tel. 011/232766.

De Natuurcentra van Limburg

Het gaat vrij goed met de Natuur- en Milieu-Educatie in onze provincie. De meeste natuurverenigingen komen geregeld in het nieuws met de opening van een nieuw NME- of bezoekerscentrum. De centra schieten als paddestoelen uit de grond, hopelijk zien we binnenkort de bomen nog door het bos. Op dit ogenblik zijn er niet minder dan 18 centra actief in Limburg en er zijn nog minstens 3 andere in opbouw. We moeten echter waakzaam zijn om niet te vervallen in een wildgroei, want een overaanbod vergroot ook vaak het risico op rivaliteit.

In de schoot van LIMNET werd de werkgroep NME-centra opgericht die een goede samenwerking tussen alle centra in stand moet houden. Alle bestaande centra in deze provincie worden regelmatig uitgenodigd op de bijeenkomsten van deze werkgroep, die telkens in een ander centrum vergadert om zo elkaar beter te leren kennen.

Als overtuigde pleitbezorger van een goede samenwerking tussen de respectie-velijke centra, ben ik ervan overtuigd dat je om problemen vraagt wanneer er nog meer centra bijkomen. Bouw eerst deze 21 centra goed uit, zorg dat ze draaien en evalueer dan de noden om bijkomende centra te openen. Onder een goede samenwerking versta ik een probleemloze uitwisseling van alle educatieve projecten tussen de centra. Ieder centrum heeft een eigen specialiteit waardoor het zich kan profileren tegenover de anderen. Bijvoorbeeld wanneer de Lietenberg bijen en insecten als specialiteit heeft, dan ga je elders geen tweede centrum opbouwen rond dit thema. Hiermee bedoel ik natuurlijk niet dat er in de andere centra geen bijen mogen gehouden worden, maar het is wel begrijpelijk dat bijen en insecten het uithangbord zijn voor de Lietenberg. De medewerkers achter ieder centrum worden geacht om voldoende vindingrijk te zijn om een goed profiel uit te werken rond een ander thema. Om onze centra beter te begrijpen zal ik u in ERICA, het tijdschrift van de Limburgse Natuurguiden, in verschillende afleveringen alle NME-centra voorstellen. In dit nummer beginnen we met "De Lietenberg" en "Het Heempark".

De Lietenberg te Zutendaal

De Lietenberg werd in 1989 opgericht en was oorspronkelijk een bevruchtungs-centrum voor honingbijen. Men heeft er voor carnicabijen gekozen, aangezien dit zuid-duitse ras wegens zijn zachtaardigheid bijzonder geschikt is om in onze dichtbevolkte streken te imkeren. Bovendien is het ras zeer productief en minder ziektegevoelig dan de meeste anderen. Het centrum met bijhorende gebouwen en tuinen is goed beschut gelegen in een voormalige kiezelgroeve op wandelafstand van het dorp. Onder invloed van de mensen achter het centrum werd de oude kiezelgroeve in het Bijzonder Plan van Aanleg (BPA) ingekleurd als natuurontwikkelings-gebied in de plaats van de oorspronkelijke nabestemming als bosgebied.

Al gauw bleek er een ruime belangstelling voor het bijenleven bij de bezoekers van de Lietenberg. Ook jeugdgroepen en scholen vonden de weg naar het centrum. Alle groepen kregen tijdens hun bezoek een deskundige uitleg over het bijenleven. Als aanvulling op de rondleidingen bouwde men een goed uitgeruste educatieve bijenstand achter glas op in een eerste zeshoekig gebouwtje. Door de steeds toenemende interesse van de bezoekers werd er in 1993 een insectenmuseum geopend, dat later nog eens uitgebreid werd met een opstelling van levende insecten. In samenwerking met de gemeente Zutendaal werden de nodige beheerswerken uitgevoerd in

Autocars halen de deelnemers af in de stations van Couvin en Mariembourg

De Nationale Natuurbeschermingsdag heeft natuurlijk van zijn vroegere glans verloren. De laatste jaren was de Vlaamse aanwezigheid ook steeds kleiner dan de Franstalige. Maar een talrijke opkomst op deze nationale manifestatie is een noodzaak om de milieubeweging terug mondig te maken ten opzichte van de overheid en om met één gezamenlijk standpunt naar buiten te treden in omstreken aangelegenheden.

Men kan natuurlijk ook van de gelegenheid gebruik maken om een schitterende streek onder deskundige leiding te leren kennen. Er zullen Nederlandstalige gidsen ter beschikking zijn. Op 13 juni werden deze gidsen door plaatselijke mensen op deze dag voorbereid. Dit kan een mooie uitstap worden !

Cursus Natuurgids 1998

De cursussen in Noord- en Zuid-Limburg zijn ongeveer afgelopen, alleen het inleveren van het eindwerk eind september en het evaluatiegesprek twee weken later zijn er nog aan de orde. De diplomering gebeurt voor allen samen in Bokrijk als de cursus daar afgelopen is. In Bokrijk zijn ze halfweg en staan de deelnemers voor de vakantie, die nuttig zou moeten besteed worden in het voorbereiden en maken van het eindwerk.

Dit zijn de lessen/excursies voor de komende maanden :

- 27 jun (ook voor de cursussen Noord- en Zuid-Limburg!): facultatieve uitstap naar de Hoge Venen en de Schwalmvallei. Kaartlezen en kompaslopen. Vertrek parking kasteel 8u30. Signal de Botrange 9u30, terug rond 19 uur. Meenemen: laarzen, regenkleding, kijker, loep, flora, kompas. Er zijn enkele kompassen ter beschikking.
- 5 sep Binnenles: beekdal en vijvers. (Rik Libot)
12 sep Excursie: heide, vijvers en vennen in "De Maten" Genk
19 sep Excursie: bos in de herfst
26 sep Binnenles: kennismaking met de dierenwereld (Felix Baeten, Omer Jamaer)
3 okt Binnenles: natuurbeleid (Ignace Schops)

Limburgse wandeldag op 13 september 1998.

De Werkgroep van de Limburgse Natuurgidsen vraagt de aandacht van al onze lezers, voor onze Limburgse wandeldag op zondag 13 september aanstaande. Wij zouden het erg op prijs stellen dat die dag in alle Limburgse natuurgebieden excursies aangeboden worden. De publiciteit van het totale aanbod gebeurt dan ook volledig door de Werkgroep. Deze stunt moet de aandacht van het grote publiek vestigen op onze activiteiten en tegelijk de drempel ervan verlagen. Het is belangrijk dat iedereen weet dat natuurexcursies niet enkel voor de "Groene Jongens" georganiseerd worden, maar dat ook het grote publiek welkom is. Totmogtoe draiden we enkel in onze eigen kringentjes, met als gevolg dat onze natuurverenigingen vergrijzen. Omdat alle natuurverenigingen eigenlijk maar één gemeenschappelijk doel nastreven "respect voor en bescherming van de natuur" moeten we iets doen aan de samenhang. Om deze redenen wil ik hierbij nogmaals iedere natuurgids oproepen om ten volle mee te werken aan dit initiatief. Heb je interesse, wil je die dag gidsen, of wil je op een andere manier meewerken, aarzel dan niet om mij te contacteren in het Groene Huis op tel. 011/232766.

Rik Libot Coordinator gidsenwerking-LIMNET.

Themawandelingen

Nu het Provinciaal Natuurcentrum bijna volledig geïnstalleerd is in het Groene Huis in Bokrijk, vindt men daar dat het de hoogste tijd wordt om naar buiten te treden naar het grote publiek toe met een nieuw initiatief: éénmaal per maand zullen "themawandelingen" georganiseerd worden. Men begint hiermee in Bokrijk, maar later zal dit initiatief ook uitgebreid worden naar de andere provinciale centra: De Wissen, Nieuwenhoven en Gerhagen.

Deze themawandelingen zullen, zoals de naam het zegt, vooral aandacht geven aan een vooraf vastgelegd thema, in tegenstelling tot de publieke wandelingen van onze wandelkalender, waar normaal alle aspecten van de natuur aan bod komen. Op deze wandelingen wil men telkens één aspect speciaal onder de aandacht brengen. Iedereen is welkom.

De thema's van 1998 die nog aan bod komen zijn:

- 5 juli: loofbomen van park en bos
- 2 augustus: volksgehoof en bomen
- 6 september: het arboretum
- 4 oktober: paddestoelen
- 25 oktober: herfst in het bos
- 6 december: naaldbomen

Afspraak telkens om 14 uur aan het infocentrum. Vooraf inschrijven is echter noodzakelijk.

Voor inlichtingen en inschrijving kan men terecht in het Groene Huis in Bokrijk, tel 011/23.27.66

Nationale Natuurbeschermingsdag 1998

Zoals ieder jaar in september wordt, afwisselend in het Vlaamse en het Waalse deel van ons land, de Nationale Natuurbeschermingsdag ingericht door het Nationaal Verbond van Natuurbescherming v.z.w. Voor de 45te uitgave van deze nationale manifestatie is het de beurt aan Wallonië. Hij gaat door op **zondag 6 september** in het **natuurpark Viroin - Hermeton te Viroinval**. Dit park werd onlangs erkend als 6de nationaal park in het Waalse gewest. Een tiental jaren geleden was deze streek ook al de plaats voor de Natuurbeschermingsdag en sindsdien is de streek van de Viroin, la Grande Matagne en de Hermeton een begrip bij de oudere natuurgidsen die er sindsdien regelmatig terugkeerden. Dit is ook de streek, waar vorig jaar onze geologische uitstap doorging.

Het thema van deze dag is: "**Grensoverschrijdende en Interregionale samenwerking inzake beheer van de natuur en de landschappen.**"

Programma:	9u30	Onthaal in het Cultureel Centrum van Nîmes
	10u00	Colloquium rond het thema van de dag:
		- 25 jaar toepassing van de wet op het natuurbehoud
		- decreet van het Vlaamse Gewest rond natuurbescherming
		- grensoverschrijdende natuurparken
		- Regionale landschappen

Bezoek aan tentoonstelling en stands van verenigingen

12u30	Middagmaal
14u00	Keuze tussen drie excursies in het Natuurpark
	Met als thema: "Patrimonium, natuur en architectuur."

ons moet toelaten om niet alleen de gekende bomen te bekijken maar ook te speuren naar minder bekende exemplaren. Het Park rond het kasteel van Baron André de Mouffarts in Lummen, is een privé-park dat normaal voor het publiek gesloten blijft. Het is een park naar Engels model met een oppervlakte van 25 ha. en is bijna 100 jaar oud en het moet gezegd, het herbergt een schat aan oude bomen, bekende zowel als onbekende.

geslagen.

Dankzij de perfecte voorbereiding van Christophe konden wij door het hele park dwalen met inbegrip van de oude boomgaarden, het kasteelpark, het vijverpark tot zelfs door de moestuin.

Het werd een boeiende voormiddag en na afloop was iedereen het ermee eens dat dergelijke initiatieven moeten herhaald worden en werden nieuwe locaties als het

Gemeentepark van Herk de Stad tot zelfs de Plantentuin van Meise als excursieonderwerp naar voor geschoven.

"Christophe jong, jij hebt dat goed gedaan". Wij kijken reeds uit naar een volgende activiteit rond BOMEN.

M Ak

Omdat Christophe er een interactieve wandeling van maakte en er enkele specialisten in de groep meelepen zoals de schoonzoen van een boomkweker en een houthandelaar werden er allerlei interessante dingen en wetenswaardigheden uitgewisseld. Toch werden ook nog regelmatig de bomengidsen open-

In dankbare herinnering

In de ochtend van 11 mei overleed in Heusden Pater Landowald Janssen. Hij was 96 jaar.. De Franciscan Pater Landowald is het monument van de Limburgse natuurbescherming. Samen met wijlen Gust Claes en Dr. René Neven was hij de stichter van Natuurbeschermingsactie Limburg (NAL). Hij was leraar aan het H. Hartcollege te Heusden en o.m. auteur van handboeken Frans voor het M.O.

Maar daarnaast was hij een uimuntend kenner van de wilde flora en fauna. Internationaal was hij erkend als een mossen- en paddestoelenspecialist. Min of meer is hij de grondlegger van het veldwerk in Limburg. Hij publiceerde sinds 1945 tal van wetenschappelijke bijdragen over natuuronderzoek en -behoud. Dat leverde hem in 1980 de zevenjaarlijkse Wendelinusprijs op. Hij stond op de bres in de strijd voor bescherming en beheer van de grote natuurgebieden in Midden-Limburg: Terlaemen, Wijvenheide en Galgenberg. Als priester-dichter had hij een twaalfstal bundels op zijn naam staan, met gedichten die getuigden van zijn grote liefde voor de eenvoudige plantjes en dieren op deze aarde. In de geest van zijn orde-stichter Franciscus noemde hij ze stevast broeder mos of zuster korenbloem.

Deze nestor van de groene beweging in Limburg leerde ik kennen en vooral waarderen op talrijke mossen- en paddestoelenexcursies, waarbij hij opviel door zijn rustige, maar enorme kennis, zijn vriendelijkheid en zijn vermogen om iets van zijn begeestering op zijn publiek over te brengen. Een anecdotie die mij altijd is bijgebleven, toen ik als beginnend natuurgids een excursie met hem meemaakte, en iemand hem op een gele paddestoel wees. Zonder opkijken zei hij: dan staan we nu onder een lork. Ik ken intussen ook wel de associatie lork - gele ringboleet, maar toen maakte het een grote indruk op mij.

Alhoewel hij omwille van zijn hoge ouderdom al een tijdje uit de circulatie was, laat zijn heengaan toch een grote leemte achter. De oprichter en het geweten van Groen-Limburg is niet meer.

TD

alzo rijke hooilanden, waarvan de hooiopbrengst jarenlang verkocht werd aan o.a. De Boerenbond en de Zoo van Antwerpen. In de jaren '60 en '70 werd een kunstmatig meer aangelegd met een sluizensysteem om Diest en Aarschot definitief van wateroverlast te vrijwaren. Nu is het Schulens meer grotendeels recreatief in gebruik en worden systematisch stukken weiland aangekocht door Natuurreservaten. Vandaag laat de lente zich, na een zeer lange, koude periode, even van een betere kant zien.

Ook de vogels genieten. We horen het aan het snelle, hoge lied van de grasmus, het tierenen van de veldleeuwerik, het miauwen van de buizerd en het gekrijs van kokmeeuwen en kraaien. Aan aantal andere vogels houdt ervan hun eigen naam te roepen: de tijf-tjaf, de koekoek en de grutto. Op het water dobberen slobbeenden, meerkoeten, bergeenden, tafeleenden, krakeenden en een enkele dodaars. In de verte baatsen enkele futen en regelmatig klapwieken enkele wilde eenden over het water en scheerduiken de boerenwaluwen rakelings over het wateroppervlak. De kieviten maken onhandige vluchten om elkaar te imponeren en in het gras genieten twee zomertalingen

van het zonnetje. Fietgorzen bengelen aan rietstengels en een nijlgans staat, in de schapenwei, verdoemd voor zich uit. Wie hoort de wulp?

We wandelen langs de rand van het meer naar de zuidkant en komen vervolgens over de dijk terug naar de parking waarbij we nog gauw een witte kwikstaart, een fitis en een sperwer voor de verrekijkerlens krijgen.

In vergelijking met vorig jaar zijn de waarnemingen dit jaar maar aan de schrale kant. Zo werd geen enkele blauwborst gezien, alhoewel... hoort Rik daar op het einde van de wandeling toch geen blauwborst in een bosje?

In ieder geval is iedereen tevreden en heeft genoten van een verkwikkende wandeling in de voorjaarszon.

Bij het vertrek nodigt Rik iedereen uit: "Tot binnenkort in de Maten voor de 'vogelgeluiden'".

M AK

Dendrologie

Parkwandeling in "Het Hamel" te Lummen
Zondag, 3 mei 1998

Gids: Christophe Vanderlinden
Weer: vochtig - bewolkt 18 graden.

Dendrologie is een nieuw initiatief van een jonge natuurgids, die zocht naar mensen met dezelfde interesse. Met succes, zo bleek. Marleen, nieuwsgierig als ze is, wou er bij zijn.

Eigens in Erica stond het aangekondigd: Christophe Vanderlinden speelt met het idee een boswerkgroep op te richten en ter voorbereiding hiervan, en om de interesse bij de natuurgidsen te peilen, richt hij een verkennende wandeling in. Dit leek mij zeer interessant, ware het niet dat ook diezelfde ochtend het tweede deel van de vormingsactiviteit Vogels doorging met het herkennen van de vogelzang in de Maten. Dus spurt uw reporter zich daar om 5 u. 's ochtends in de gutsende regen naartoe. Wat stel ik vast? Afgezien van 4 junkies die op de parking "iets regelen" zijn er twee wandelaars die er niet veel zin in hebben, net als de vogels. In overleg wordt de vorming afgeblazen, wat mij de gelegenheid gaf de parkwandeling alsnog mee te maken.

Met een tiental beginnen wij eraan, met een lijst van meer dan 100 bomen in de hand, een lijst die Christophe heeft voorbereid in het park en